

ЄДИНОРОГИ ЛЕСІ

Уроки активізму
від Лесі Харченко

Creative Women Publishing
КИЇВ 2022

УДК: 316.621(092)Хар
ЄД62

Усі права застережено.

Упорядкування — Ірина Ніколайчук
Біографія — Дзвенислава Щерба, Слава Світова
Літературне редагування — Ірина Ніколайчук
Коректура — Андрій Мартиненко
Верстка та дизайн — Ігор Дунець
Дизайн обкладинки, арт-дирекшн — Галя Вергелес

Єдинороги Лесі. Уроки активізму від Лесі Харченко. — Київ: Creative Women Publishing, 2022. — 112 с.

ISBN 978-617-95104-8-9

Її оптимізм та енергія, бажання змін і невтомна боротьба за них надихали та рухали активізм в Україні. Правозахисниця, активістка, колега та подруга, палка й чесна, знана і люблена багатьма в активістському середовищі — далеко не повний перелік того, що говорять і згадують про Лесю Харченко всі, хто її знали. Ця книжка — не лише життєва історія активної та непересічної особистості в колі своєї спільноти, а й яскравий приклад того, як можна творити зміни й надихати на це інших, коли справді гориш тим, у що віриш. «Єдинороги Лесі» — її маніфест, цінності й правда, яка запалила серця безлічі активісток та активістів в Україні й продовжує змінювати світ на краще.

УДК: 316.621(092)Хар

Книжка видана за підтримки
Amnesty International Ukraine

ISBN 978-617-95104-8-9

© Ірина Ніколайчук, 2022
© Дзвенислава Щерба,
Слава Світова, 2022
© Видавництво Creative
Women Publishing, 2022

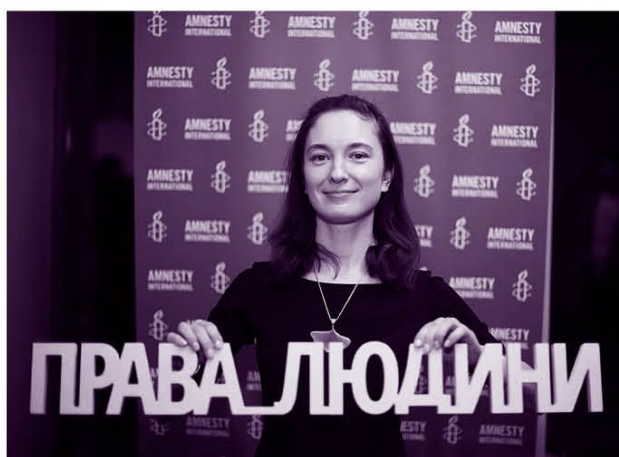
Розділ 1

Єдинороги Лесі.

Уроки активізму від Лесі Харченко

Інтро. Леся

«Stand for what you believe in even if it means standing alone»,¹ – зазначено в описі сторінки на фейсбуці. На аватарці – Леся Українка в респіраторі та з коктейлями Молотова і кредо «Хто визволиться сам, той буде вільний» – портрет, намальований на стіні будинку вуличним художником із псевдонімом Sociopath у розпал протестів на вулиці Грушевського під час Майдану 2014 року. На сторінці – пости про крафтивізм, те, як він здатен змінювати світ, роздуми на тему ситуації з правами жінок в Україні, рефлексії з Маршу жінок* чи Маршу рівності, розповіді про подорожі та музеї Амстердама, Чернівців, Кам'янець-Подільського. Фото з різних заходів, дискусій, лекцій, тренінгів і активностей з усміхненими й радісними людьми поруч. Бо Леся завжди була серед людей і справді знала, як надихнути інших повірити в те, у що всім серцем вірила сама: у права людини, силу людей та зміну світу на краще за допомогою активізму.

¹ Відстоюй те, у що віриш, навіть якщо наодинці (англ.).

«Зміни починаються не у високих кабінетах і навіть не на вуличних акціях. Вони починаються у головах людей. Стрічка на рюкзаку, саморобна детальна інструкція про сортування сміття, прикріплена біля контейнерів у дворі, райдужне графіті, яке залишилося після демонстрації на вихідних, і той закон про закупівлю таких необхідних ліків, який нарешті прийняли, – усе це результати активізму, діяльності, яка має на меті щось абсолютно незбагненне – взяти і змінити наш світ»¹, – пише Леся.

Тренінги для координаторів та координаторок Марафону написання листів, після яких десятки людей поїхали проводити правозахисні події у свої міста та збирати листи для в'язнів совісті. На кавері сторінки – фото, зроблене на одному з тренінгів: усміхнена Леся, затишний зал, багато людей і жовто-чорний прапор з написом «Марафон написання листів». Активістські зустрічі в затишній кав'ярні, з розмовами про фемінізм та особисту безпеку під час мирних зібрань, на яких було місце для всіх і кожного. Лекції про активізм і права людини в десятках міст України: Умань, Луцьк, Ужгород, Житомир, Запоріжжя. Лекція про зв'язок правозахисного та кліматичного активізмів після Кліматичного маршу, де Леся (у футболці з Лесею Українкою) тримає плакат «Свобода, сестринство, відновлювальна енергія». За мить вона вийде на імпровізовану сцену, щоби вкотре говорити про те, що було важливим для неї та ще сотень людей, які бодай трохи знали її.

Такою могла бути тільки Леся. Сяючі очі, темне каре й усмішка, яка, здавалося, може підтримати кожного та кожна, дати стимул повірити в себе та в усе, про що вона завжди так пристрасно говорила. Повірити – і зрештою почати діяти. Поруч із нею не виходило інакше. Вона вміла дати поштовх рухатися й боротися далі.

На її білій футболці кольоровими олійними фарбами красивим почерком написаний вірш Івана Світличного

¹ Тут і далі цитати з постів на сторінці Лесі Харченко у Facebook наведено в оригінальній редакції.

з веселковим і біло-блакитно-рожевим рядком:

*Свободу не втікати з бою,
Свободу чесності в бою,
Любити те, що сам люблю,
А не підказане тобою,
Свободу за любов мою
Хоч і накласти головою,
А бути все ж самим собою
Не промінюю на твою...*

Полотняні торби, розписані акриловими фарбами, «Відьми з тобою!», футболки з єдинорогами, авторські маски. У них ходили не тільки в Києві – їх носили по всій Україні. Власноруч пошита під час карантину сорочка з кольоровими червоно-синіми гудзиками, чашка з кавою і ручкою з правозахисного форуму, заставки переглянутих фільмів, обкладинки прочитаних книг, усміхнене фото із запису для проєкту «Незвичайні питання» – про історії різних людей, про інтерсекційність... Десь посеред усіх цих численних світлин видніється плакат із Маршу рівності – єдиноріг тримає веселку і говорить: «За вашу і нашу райдугу». Здається, він уособлює світло і віру в кращий світ, попри кордон поліції та рамки, агресивний натовп і незрозуміння, які залишилися за кадром.

Такою була і вона – Леся Харченко.

